

رام - دهم شهریور

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

- تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
- محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.
- اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

دهم شهریور

روز دهم شهریور سال ۱۲۵۹ سپاهیان انگلیسی به فرماندهی فردریک روبرتز از کمینگاهی نزدیک قندهار به ارتش محمد ایوب خان حمله بردند و او را شکست دادند و به این ترتیب دومین جنگ افغانها و انگلیسها پایان یافت. این حمله‌ی انگلیسی‌ها دشمنی و خشم شدیدی در میان مردم هرات برانگیخت و مقاومت‌های سرسختانه‌ی بعدی‌شان را رقم زد. شش سال پیش از آن (۱۲۴۵) نصاب (لغتنامه‌ی منظوم) انگلیسی فرهاد میرزا معتمدالدوله به کوشش اعتضاد السلطنه در تهران به چاپ رسیده بود و از توجه فرهنگی ایرانیان به انگلیسی‌ها و زبانشان خبر می‌داد.

در دهم شهریور سال ۱۲۸۶ مجلس شورای ملی تلگراف تسلیت آمیزی درباره قتل اتابک امین‌السلطان به شاه مخابره نموده و تقاضا کرد برای اداره امور کشور شخص لایقی را انتخاب بکند. این در حالی بود که بازتاب موافقت‌نامه‌ی دوجانبه‌ی روس و انگلیس درباره‌ی ایران در تهران سر و صدایی به پا کرده بود و باعث شده بود وزیر خارجه ایران با وزرای مختار دو کشور گفتگو‌هایی را آغاز کند. ۹ سال بعد (۱۲۹۵) کمیته‌ای به نام کمیته مجازارت با شرکت منشی‌زاده، ابوالفتح‌زاده، مشکوئه‌الممالک به طور مخفی برای ترور اشخاص تشکیل شد. این کمیته عده‌ای از آدم‌کشان مانند کریم دواتگر را اجیر کرد و هدفش از میان برداشتن کارگزاران استعمار در ایران بود.

در ۱۳۰۳ یکی از ثروتمندترین کارآفرینان منطقه‌ی آران یعنی زین‌العابدین تقی‌زاده (تقیوف) که در باکو نهادهای خیریه‌ی فراوانی تاسیس کرده بود و در جریان انقلاب مشروطه‌ی ایران هم از پشتیبانان مؤثر آزادیخواهان تبریز بود، در نهایت فقر از شدت گرسنگی و بیماری درگذشت. بلشویک‌ها که تازه در باکو به

قدرت رسیده بودند او را هدف نمایش قدرت‌شان قرار دادند و علاوه بر مصادره‌ی بی‌دلیلِ کل اموالش، ترتیبی دادند که خودش و خانواده‌اش در نهایت فقر و در به دری جلوی چشم مردمی که بسیاری‌شان وامدار و نمک‌پرورده‌شان بودند، از بین بروند. پس از مرگ تقی‌زاده خانواده‌اش را هم از کلبه‌ی حقیری که برایشان مانده بود بیرون کردند و به خیابان ریختند، که در نتیجه همسرش هم کمی بعد از گرسنگی و سرما در خیابانی درگذشت.

لویی چهاردهم

ابوالحسن ابتهاج

زین‌العابدین تقی‌زاده (تقیوف)

در سال ۱۳۳۲ به دنبال کودتا و سقوط مصدق، لوی هندرسن سفیر امریکا در ایران اطلاع داد که دولت امریکا بیست و سه میلیون و چهارده هزار دلار از طریق اصل چهار در سال مالی جاری به ایران کمک خواهد کرد. در ۱۳۳۳ طبق تصویبنامه هیئت وزیران، ابوالحسن ابتهاج به سمت مدیر عامل سازمان برنامه تعیین و انتخاب شد و ساماندهی امور مالی و اقتصادی کشور را متحول ساخت. ابتهاج قبلاً سفیر کبیر ایران در فرانسه و رئیس بانک ملی ایران بود. در ۱۳۳۴ هم ساخت راه بین تهران و آمل که به جاده هراز معروف است با تصویب هزینه‌ای بالغ بر سیصد میلیون ریال آغاز گردید.

در ۱۳۳۸ شیخ راشد حاکم دبی وارد تهران شد (تصویر صفحه‌ی بعد)، و یک سال بعد در ۱۳۳۹ کلیه نمایندگان انتخاب شده از حزب ملیون و مردم و منفردین پس از بالا گرفتن اعتراضها به تقلب در انتخابات

مجلس به اندرز شاه عمل کردند و همگی از نمایندگی مجلس استعفا دادند تا انتخاباتی مجدد برگزار شود. در همین روز بین نیکیتا خروشچف نخست وزیر شوروی و جعفر شریف امامی نخست وزیر ایران پیامی مبادله شد و هر دو کشور آمادگی خود را برای بهبود روابط دو کشور اعلام داشتند.

محمد رضا شاه و شیخ راشد امیر دبی

این روز در تاریخ جهان با چند جنگ مهم مصادف بوده است. در دهم شهریور ۸۲۸ هجری خورشیدی مغولها در نبرد دژ تومو با بیست هزار تن بر نیم میلیون چینی غلبه کردند و دویست هزار تن را کشتند! در ۱۲۴۹ در نبرد سدان پروسی ها بر فرانسوی ها پیروز شدند، و در ۱۳۱۸ آلمان و اسلواکی به لهستان حمله کردند.

این روز با چند رخداد سیاسی و اجتماعی گاه فاجعه بار هم قرین بوده است. در ۱۰۹۴ لویی چهاردهم پس از ۷۲ سال سلطنت درگذشت. این طولانی ترین دوران حکومت شاهی اروپایی بود. در ۱۲۷۳ در جریان آتش سوزی بزرگ هینکلی که در جنگلی در مینه سوتا رخ داد بیش از چهارصد تن کشته شدند. در ۱۲۹۳ نام سن پترزبورگ به پتروگراد تغییر یافت و در ۱۳۰۲ زلزله ی بزرگ کانتو جزیره ی اوکیناوا و منطقه ی توکیو را

در هم کوبید و به مرگ ۱۰۵ هزار تن انجامید. در ۱۳۱۸ هم هیتلر فرمانی را امضا کرد که بر مبنای آن عقب‌ماندگان ذهنی و کودکان ناقص‌الخلقه مشمول قتل از سر ترحم (اوتانازی) می‌شدند.

میدان نبرد سدان

در ۱۳۴۸ معمر قذافی با کودتایی در لیبی قدرت را به دست گرفت، در ۱۳۷۰ ازبکستان از شوروی مستقل شد و در ۱۳۸۳ گروه‌گانیگویی گروهی مسلح در بسلان واقع در اوستیا بحرانی سه روزه پدید آورد که در نهایت به مرگ ۳۸۵ تن منتهی شد.

این روز با چندین رخداد فرهنگی و علمی نیز پیوند دارد. در ۹۸۳ آدی گرانت صاحب کتاب مقدس سیک‌ها در هرمن‌دیر صاحب تدوین شد. در ۱۱۸۳ کارل لودویگ هاردینگ اخترشناس آلمانی خرده‌سیاره‌ی یونو را در کمر بند خرده‌سیاره‌ها کشف کرد، و در ۱۲۵۷ امانات پس از استخدام توسط الکساندر گراهان بل به اولین بانوی اپراتور تلفن جهان تبدیل شد و این نشانه‌ی ظهور عصری نو در ارتباطات انسانی بود. عصری که یک رخداد نمادین دیگرش سی و شش سال بعد واقع شد و آن زمانی بود که در دهم شهریور سال ۱۲۹۳ آخرین کبوتر نامه‌بر که مارتا نام داشت در باغ‌وحش سین‌سیناتی مرد.

بخشی از متن آدی‌گرانت صاحب

امانات

در چنین روزی به سال ۱۳۱۳ اولین کارتون ساخت شرکت متروگلدن‌مایر به نام «قناری ناراضی» به نمایش درآمد، در ۱۳۳۱ اولین چاپ کتاب «پیرمرد و دریا» به دست کتاب‌دوستان رسید، و در ۱۳۵۱ در مسابقات شترنج ریکیاویک بابی فیشر بر بوریس اسپاسکی غلبه کرد و قهرمان جهان شد. در ۱۳۵۸ هم فضاپیمای پایونیر ۱۱ اولین سفینه‌ای بود که به مدار کیوان رسید.

در این روز این شخصیتها زاده شده‌اند: ابن جبیر شاعر و جغرافیدان اندلسی (۵۲۴)، راکی ماریانو مشتزن مشهور (۱۳۰۲)، و عبدالحق انصاری متأله هندی (۱۳۱۰). محمد بنخاری محدث بزرگ (۲۴۹)، گورو رام داس چهارمین پیشوای سیک (۹۶۰) و حاج امام جمعه خویی روحانی نامدار و نماینده‌ی ادوار اولیه‌ی مجلس شورای ملی (۱۳۲۴) هم در این روز درگذشته‌اند.